

MARJA GUTKOWSKA

HISTORIA UBIORÓW

Z ATLASEM ZAWIERAJĄCYM

349 RYCIN I XI TABLIC

K S I A Ź N I C A - A T L A S

ZJEDNOCZ. ZAKŁADY KARTOGRAF. I WYDAWN. T. N. S. W. — S. A.

LWÓW—WARSZAWA

1932

Spis treści.

Str.

Wstęp	3
-----------------	---

Istota mody. Pierwotny cel ubiorów. Ubiory z tkaniny i ich formy najdawniejsze. Wpływ klimatu na powstawanie typów ubiorów. Zmiany w modzie i podkreślanie różnic stanowych. Typy ubiorów w ciągu wieków. Ogniska mody i ich rola. Znaczenie organizacyj rzemieślniczych w zakresie mody. Wpływ mody na różne rodzaje rzemiosł i zawodów. Kolejność w zmianach mody. Prawo kontrastu. Stylizacja. Stosunek ubioru do budowy ciała. Znaczenie dzieł sztuki i zachowywanych ubiorów dla historii mody. Technika sporządzania i zdobienia ubiorów. Żurnale i ich znaczenie. Źródła do historii ubiorów w Polsce.

Egipt	13
-----------------	----

Zabytki egipskie. Wpływ klimatu na ubiory Egipcjan. Układy chusty na biodra w okresie St. i Śr. Państwa. Ubiory z okresu N. Państwa. Strój królewski: chusta królewska, korony i oznaki władzy. Stroje kobiece. Peruki i ich ozdoby. Naszyjniki, koleczyki, bransolety, pectorały. Strój głowy królowej. Szminki i ich zastosowanie. Sandały egipskie.

Babilon i Assyryja	18
------------------------------	----

Najdawniejsze ubiory w Babilonie i ich układ. Ubiory wojowników w Assyrii. Zdobienie tkanin assyryjskich. Układ płaszcza w Assyrii. Ozdoby ubiorów. Fryzury, diademy, koleczyki i bransolety. Strój królewski. Obuwie.

Fenicja	20
-------------------	----

Podobieństwo układu strojów assyryjskich i fenickich. Barwienie tkanin purpurą.

Persja	20
------------------	----

Pierwotny strój Persów. Strój medyjsko-perski, jego forma i układ. Obuwie. Ubiory żołnierskie w Persji. Kaptury.

Kreta	21
-----------------	----

Sylweta ubiorów na Krecie. Forma i układ strojów kobiecych.

Grecja	22
------------------	----

Ubiory na zabytkach sztuki greckiej. Tkaniny wełniane wzorzyste. Stosunek ubioru greckiego do linii ciała. Exomis. Chitony. Płaszcz (chimatjon). Chlamida. Ubiory kobiece: wełniany peplos otwarty i zeszyty, odrzutka. Chitony lniane

i ich układ fałdów. Płaszcze kobiece. Fryzury. Klejnoty. Sandały greckie. Trzewiki sznurowane. Koturny. Kapelusze.

Rzym 27

Najdawniejsze ubiory rzymskie: tunika i płaszcz. Toga, jej układ i grupy fałdów. Ubiory stanowe w Rzymie. Tunika i toga trjumfalna. Toga za cesarza-Trajana. Powrót do stroju krótszego. Tunika z rękawami, jej forma. Paenula. Obuwie męskie. Fryzury męskie. Diademy cesarów. Stroje kobiece za republiki i cesarstwa. Wpływy Wschodu. Fryzury kobiece. Klejnoty. Ubiory pierwszych chrześcijan.

Bizancjum 31

Wpływ środowiska na ubiory dworu cesarskiego. Formy ubiorów bizantyńskich i ich zależność od rodzaju tkanin. Stroje kobiece. Klejnoty. Fryzury i czepce kobiet. Tuniki kobiece i ich ozdoby. Ubiory męskie z w. VI. Oznaki godności dworskich. Motywy tkanin bizantyńskich. Obuwie. Ubiory klas uboższych.

Okres średniowiecza do w. XIII 34

Zasadnicze formy ubiorów, tuniki, spodnie, płaszcze. Ubiory męskie i kobiece. Wpływ Bizancjum na stroje dworskie. Ubiory rycerskie z drugiej połowy XII w. Wycinanie brzegu ubiorów i dzielenie ubioru na różne barwy. Stroje kobiece i fryzury w w. XII. Ubiory Żydów.

Wiek XIII 36

Podobieństwo ubiorów męskich i kobiecych. Tkaniny włoskie. Ubiory męskie wierzchnie i spodnie. Bielizna. Rękawy ubiorów. Barwa ubiorów i podział na pasy. Stroje kobiece, tuniki i płaszcze. Futra jako podbicie ubiorów. Płaszcze męskie, kaptury, czepce, kapelusze. Fryzury, chusty i czepce kobiece. Obuwie. Pasy. Rękawiczki.

Wiek XIV 39

Forma ubiorów na początku stulecia. Wpływ zbroi rycerskiej na modę ubiorów męskich. Stroje obcisłe. Forma spodni męskich. Wpływ mody na rozwój rzemiosła krawieckiego. Guziki na ubiorach w. XIV. Kaptury męskie i kobiece. Opończe i płaszcze. Dzwonki jako ozdoba ubioru. Obuwie. Fryzury męskie. Suknie kobiece. Suknia dworska ze stanikiem wyciętym. Fryzury kobiece. Czepiec „kruseler“ i jego formy. Zasięg mody francuskiej w w. XIV.

Wiek XV 44

Zestawienie form kontrastowych w ubiorze męskim. Ognisko mody w w. XV. Prawa przeciwności. Tkaniny w. XV. Strój wierzchni męski, robe. Strój spodni męski i jego krój. Spodnie. Formy rękawów w stroju wierzchnim. Zdobienie ubiorów wycinanką. Płaszcze męskie krótkie, huque. Opończe. Kaptury i ich układy. Kapelusze męskie. Fryzury męskie do r. 1450. Obuwie i podstawki drewniane. Dzwonki jako ozdoba ubiorów. Pasy. Moda kobieca: opończa i jej formy. Suknia spodnia i wierzchnia. Suknia dworska. Ozdoby sukien ko-

biecych. Czepce. Ubiory kobiece z końca w. XV: czepeczki, suknia wierzchnia i spodnia, pasy, obuwie. Ubiory niemieckie z końca w. XV. Strój białna.

Polska. Okres średniowiecza 51

Moda zachodnia w Polsce. Ubiory rycerstwa. Obeiste stroje i wydłużone obuwie w w. XIV. Czepce białe kobiece w w. XIV. Pasy metalowe. Niejednolitość mody w w. XV. Początki wpływów wschodnich na ubiory w. XV. Czepce i stroje kobiece w w. XV. Ubiory Żydów w Polsce.

Wiek XVI (I. połowa) 55

Niejednolity charakter mody w pierwszej połowie wieku. Rozkwit rzemiosła krawieckiego. Rozcinanie stroju jako ozdoba i wykończenie ubiorów.

Włochy 56

Uproszczenie strojów w modzie włoskiej. Suknie kobiece. Obuwie i podstawki drewniane. Bielizna i jej zdobienie. Fryzury i berety. Rękawiczki. Odrębność mody weneckiej. Strój męski sajan. Obuwie męskie.

Francja 58

Wpływy włoskie w modzie kobiecej. Sztywne suknie kobiece, kapturki. Strój męski la saye. Asymetria kroju i barwy ubiorów męskich z pocz. w. XVI. Złociste czepeczki i berety męskie. Hafty na ubiorach męskich. Pończochy.

Niemcy 59

Asymetria kroju i podziału barw w stroju męskim. Zależność formy ubiorów od mody włoskiej. Wamsy obeiste i krótkie. Szuby. Czepce i berety. Rozcinanie powierzchni ubiorów. Ubiory landsknechtów. Berety, pióra strusie. Suknie kobiece, sylweta postaci. Czepce i kapelusze kobiece. Moda przejściowa w strojach kobiecych. Urozmaicenie form rękawów. Nadmiar klejnotów w stroju kobiety niemieckiej.

Wiek XVI (II. połowa)

Hiszpanja 62

Szczegóły mody hiszpańskiej. Stylizacja postaci w stroju hiszpańskim. Ubiory kobiece. Kreza. Fryzury kobiece. Płaszcze. Barwy ubiorów hiszpańskich. Szuby hiszpańskie. Pończochy.

Francja 64

Wpływ mody hiszpańskiej. Odrębność mody za Henryka III. Ubiory męskie: pourpoint, cape, spodnie, obuwie. Stroje kobiece, corps piqué. Kołnierze koronkowe. Ubiory hugenotów. Ubiory dzieci.

Niemcy 65

Rozpowszechnienie mody hiszpańskiej. Ubiory według mody niemieckiej, wycinanka na suknie, pludry. Płaszcze, szuby. Zestawienia barw. Mieszanie motywów mody hiszpańskiej i niemieckiej. Stroje mieszczek.

Włochy	66
Moda hiszpańska we Włoszech. Włoski przemysł koronkarski. Reticella i jej motywy, koronki na krezach.	
Polska (w. XVI)	66
Pozostałość z mody średniowiecznej. Różnorodność ubiorów w Polsce. Barwność, obcisłość i asymetria ubiorów z pocz. w. XVI. Czepce na fryzurach męskich. Wamsy i szuby. Ubiory mieszczan i rzemieślników. Ubiory o kroju wschodnim. Żupany. Pasy. Okrycia głowy. Ubiory kobiece. Czepce i chusty kobiet polskich. Stroje dziewczynek, czółka. Moda kobieca po r. 1530. Bielizna w stroju Polki. Suknie, szuby i pasy kobiece. Moda hiszpańska i niemiecka za Zyg. Augusta. Stroje mieszczek i kobiet szlacheckich. Krytyka ubiorów w literaturze XVI w.	
Ustalenie typu ubioru polskiego. Żupan. Guzy i pasy metalowe. Okrycia wierzchnie, delje. Czapki. Podgłanianie fryzur męskich. Stroje węgierskie. Wzajemne oddziaływanie Polski i Węgier w zakresie mody. Ferezje. Obuwie. Czapki. Szable.	
Wiek XVII	73
Moda przejściowa na początku stulecia. Stroje męskie. Sylweta ubioru kobiecego, poszerzanie bioder. Kołnierze koronkowe i manszety. Czepeczki. Stroje dzieci.	
Stroje kobiece około r. 1630, sylweta, naturalny układ fałdów, rękawy, kołnierze. Edykty przeciwbzytkowe we Francji i rozwój przemysłu koronkarskiego. Obuwie kobiece i patynki.	
Stroje męskie i ich wykończenie. Koronki i wstążki w stroju męskim. Obuwie, kapelusze i rękawiczki. Płaszcze. Tkaniny i koronki w w. XVII.	
Stroje męskie w połowie w. XVII. Forma spodni po r. 1650, Rhingraves. Ubiory męskie z drugiej połowy w. XVII, ich ozdoby. Peruki i kapelusze. Krawaty. wiązane. Obuwie męskie. Stroje kobiece z drugiej połowy w. XVII. Szttywne gorsety. Czepeczki (fontanges). Stroje kobiece do jazdy konnej i polowania. Szminiki, pudry i muszki. Rękawiczki.	
Polska (w. XVII)	79
Przewaga stroju polskiego nad modą cudzoziemską. Moda obca w strojach kobiecych. Szuby, czepce, rąbki, kołpaki w stroju pani polskiej. Konserwatyzm mody mieszczańskiej. Stroje mieszczek polskich. Moda francuska w strojach kobiecych. Ubiory służby i hajduków. Ubiory męskie: żupany, ferezje. Tkaniny wschodnie w strojach męskich i zestawienie barw. Czapki, pióra czaple. Pasy metalowe i pasy wschodnie. Podgłanianie czupryny. Szable i karabele. Broń ozdobna.	
Wiek XVIII	83
Francja ogniskiem mody ogólnej. Stan przemysłu tekstylnego i rzemiosł związanych z modą we Francji. Okresy mody według sylwety ubiorów kobiecych. Panier na początku wieku XVIII. Suknia luźna contouche. Suknia à la française. Fryzury kobiece w pierwszej połowie stulecia. Casaquin. Sylweta su-	

kien kobiecych po r. 1760. Tkaniny. Hafty. Ubiory męskie. Płaszcze redingotte. Kamizelki. Koloryt ubiorów. Krój i wykończenie koszuli męskiej. Obuwie męskie. Fryzury i peruki męskie. Kapelusze męskie. Suknie kobiece od r. 1774—80. Dekoracja sukni. Rola modniarek w w. XVIII. Stroje poranne: polonaise, robe levite. Koszule kobiece. Ubiory mieszczek caraco. Stroje pasterskie. Domino, okrycie balowe. Fryzury za Marji Antoniny. Tkaniny z końca XVIII w. Obuwie kobiece. Stroje męskie z końca w. XVIII. Biżuterja i guziki ze stali. Ubiory dzieci. Wpływy angielskie w strojach kobiecych i męskich. Moda w okresie rewolucji francuskiej. Żurnale w w. XVIII.

Polska (w. XVIII) 99

Moda francuska w stroju męskim. Strój polski: żupan, kontusz, pasy metalowe, pasy tkane. Spodnie i buty w stroju polskim. Okrycia zimowe. Formy czapek polskich. Kontusze około r. 1760. Stroje mieszczan. Szable i karabele. Pasy polskie. Mundury wojewódzkie. Kontusze z końca w. XVIII. Czamary. Kapoty. Stroje mieszczek. Czepee mieszczek krakowskich.

Wiek XIX 99

Sylweta sukien kobiecych. Materjały i zdobienie w strojach kobiecych. Szale kaszmirowe. Kapelusze. Suknie po r. 1810. Krezy. Obniżanie linii stanu i poszerzanie sukni po r. 1820. Moda kobieca z r. 1830. Kapelusze. Obuwie. Fryzury i czepeczki. Moda romantyczna. Wpływ angielski w modzie męskiej. Barwy fraków. Surduty. Chustki na szyję, krawaty i kołnierze. Suknie kobiece około 1840. Kapelusze i okrycia. Krynolina. Obuwie kobiece. Stroje dzieci. Tiurniura. Przeładowanie strojów kobiecych dodatkami. Wysmukła sylweta sukni kobiecej z r. 1880. Suknie z końca w. XIX i ich sylweta. Rola przemysłu konfekcyjnego w modzie. Projekty artystyczne sukien kobiecych z końca XIX w.

Odeień angielski i francuski w modzie XX w. Dążenia mody w dobie ostatniej i prawo kontrastu w zmianach mody.